

Directie Algemeen
Onderwerp Evaluatie standaard huisbezoek

Postadres
Postbus 1125
9701 BC
Groningen

e-mail:
szw@sozawe.gronin

Aan de leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 367 51 13
(050)

Bijlage(n)

Ons SZ06.1337136
kenmerk

Datum

Uw brief
van

Uw
kenmerk

Geachte heer/mevrouw,

Vanaf 1 januari 2006 worden door de dienst Sociale Zaken en Werk standaard huisbezoeken verricht aan alle nieuwe klanten, in combinatie met een collectieve voorlichting. Het college heeft de ervaringen met het standaard huisbezoek in het eerste half jaar van 2006 geëvalueerd.

We verwachten dat we de effectiviteit van het huisbezoek, in het belang van de klant, kunnen vergroten wanneer we het huisbezoek niet standaard afleggen maar gericht. Wel willen we de preventieve werking van het huisbezoek blijven behouden door de klanten te informeren dat een huisbezoek tot de mogelijkheden behoort.

De evaluatie doen wij u hierbij toekomen.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

J. Wallage

H. Bakker

Evaluatie standaardhuisbezoek

*Een evaluatie van de huisbezoeken in kader WWB van de gemeente Groningen/Dienst
SOZawe
1^e halfjaar 2006*

1. Inleiding

Rond het huisbezoek in het kader van de WWB zijn er nogal wat vragen en opmerkingen. Met

name over de betekenis en achterliggende doelstelling van dit instrument.

Gaat het bijvoorbeeld om toetsing en controle of staat juist het promoten van zorg en bijzondere bijstand centraal bij het huisbezoek? Of is het meer een mix van beide, en zo ja, is het (standaard)huisbezoek dan nog wel een geschikt middel dat toegevoegde waarde heeft?

Tot 2006 werd alleen een huisbezoek verricht wanneer twijfel bestond over de woonsituatie. Bij de stadsdeelunit Groningen op de Ladder (GOL) van de dienst Sociale Zaken en Werk (SOZAWE) heeft in 2005 enkele maanden een pilot gelopen met intensivering van huisbezoek bij de uitkeringsaanvraag. Resultaat van de pilot was dat een aantal aanvragen werd geweigerd of werd ingetrokken. Daarnaast heeft de pilot verscheidene signalen opgeleverd dat aanvullende zorg geboden diende te worden.

Mede op basis van die ervaringen is vanaf 1 januari 2006 gekozen voor het standaard huisbezoek, met dien verstande dat daaraan voorafgaand de collectieve voorlichting plaatsvindt. De klant wordt tijdens de voorlichting en bij de intake geïnformeerd over het feit dat er een huisbezoek zal plaatsvinden.

Cijfers over het eerste half jaar van 2006 tonen aan dat het effect van huisbezoek niet eenduidig vast te stellen is. Dit hangt namelijk samen met het doel en de insteek van een huisbezoek. Wat betreft de rechtmatigheid van de uitkering, lijkt er enige toegevoegde waarde; na het huisbezoek zijn er 37 uitkeringen niet toegekend. De effecten van de zorgcomponent in het huisbezoek zijn moeilijk te meten.

De verwachting is dat er een preventieve werking uit gaat van de aankondiging dat een huisbezoek kan worden verricht en dat het gericht en daadwerkelijk uitvoeren hiervan (op basis van (risico)analyse, effectiever zal zijn.

Met deze notitie informeren we u over de resultaten van de huisbezoeken in het eerste half jaar van 2006. Op basis daarvan doen we een nader voorstel voor de inzet van dit instrument. Alvorens hierop in te gaan, schetsen we kort het kader waarbinnen we de huisbezoeken verrichten.

2. Achtergronden en kader

2.1 Gemeentelijk re-integratiebeleid

Het motto van het gemeentelijke re-integratiebeleid is: "Een sterke stad met actieve stadjs". In de nota "Werken, meedoen en erbij horen", die in de zomer van 2005 door de gemeenteraad is vastgesteld, is gemeentelijke invulling gegeven aan het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Werk en activering staan bovenaan, met behoud van de sociaal-maatschappelijke infrastructuur¹.

Het Ontwikkelingsprogramma SOZawe 2006-2010 "Alle Stadjs Actief" trekt deze lijnen ook door naar de eigen organisatie die aan de dienstverlening uiteindelijk een professioneel en slagvaardig karakter behoort te geven. Van regelgestuurd naar dienstverlenend en klantgericht.

2.2 Rechtmatige vaststelling uitkeringsrecht

Het gaat erom dat mensen bijstand ontvangen wanneer ze daar recht op hebben. Dit solidariteitsbeginsel heeft alleen een kans van slagen wanneer de uitkeringen rechtmatig verstrekt worden. De gemeente Groningen heeft hoogwaardige handhaving hoog in het vaandel: een optimale dienstverlening, informeren van de klant en een gerichte controle gaan hierbij hand in hand. Mensen die in aanmerking willen komen voor een uitkering, worden voorgelicht over de rechten en plichten van een uitkering. Dit om te voorkomen dat mensen erachter komen dat ze bij het verkeerde adres zijn, maar ook ter voorkoming van calculerend en frauderend gedrag bij uitkeringsgerechtigden (preventief en repressief). Om aanspraak op een bijstandsuitkering te krijgen moet de aanvrager voldoen aan controlevoorschriften en overige verplichtingen, zoals die in wet- en regelgeving staan vermeld. Het gaat tenslotte om publieke middelen en de rechtmatigheid van een uitkering moet worden geborgd. Vanaf 2004 werkt de dienst SOZawe volgens het protocol van de "Hoogwaardige handhaving".

Het recht op uitkering stellen we vast bij de aanvraag en wordt gedurende de uitkeringsperiode getoetst. Primair baseren we het recht op uitkering op de informatie die de klant zelf aanlevert, zoals bankafschriften, inkomensbewijzen, huurovereenkomsten en

¹ Zeg maar het netwerk/de organisaties die activiteiten verrichten op het snijvlak van welzijn/zorg/activering en re-integratie

identiteitsbewijzen. De klant is zelf verantwoordelijk voor het (tijdig) aanleveren van de juiste informatie. SOZAWE controleert vervolgens deze gegevens. Dit gebeurt o.a. door middel van een vergelijking met de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en Suwinet Inkijk, een systeem waarin de gegevens uit verschillende registratiesystemen kunnen worden bekeken.

2.3 Collectieve voorlichting en standaard huisbezoek

Om klanten beter te informeren over de rechten en plichten van een uitkering, krijgen per 1 januari 2006 alle nieuwe klanten tot de leeftijd van 65 jr. een collectieve voorlichting en een huisbezoek.² Het gaat hierbij zowel om de rechtmatige vaststelling van de bijstandsuitkering, het signaleren van een behoefte aan zorg en het verkrijgen van relevante informatie om de reïntegratie op maat vorm te geven.

Bij de handhaving is er sprake van een drietrapsraket: collectieve voorlichting, WWB-uitkeringsintake en het huisbezoek. Een sluitend systeem, zodat alles in een kort tijdsbestek aan de orde komt/kan komen.

Schets procedure: klant meldt zich bij CWI → klantherkenning en werkintake door CWI → klant krijgt uitnodigingsbrief SOZAWE mee voor collectieve voorlichting → na de voorlichting wordt afspraak gepland voor uitkeringsintake (als klant aanvraag wil voortzetten) bij CWI/SOZAWE → huisbezoek en claimbeoordeling → rapportage en beslissing op aanvraag.

2.3.1 Collectieve voorlichting

De collectieve voorlichting vindt plaats op de locatie van het CWI. De inhoud van de groepsgewijze aanpak is gericht op het vinden van werk, de eigen verantwoordelijkheid daarin en de ondersteuning daarbij van SOZAWE en het CWI. Voordeel van deze aanpak is ook dat de aanvragers meteen en gelijktijdig worden geïnformeerd. Daarnaast is men op de hoogte van andermans vragen en opmerkingen. In die setting is het ook mogelijk dat klanten met elkaar in gesprek raken. Een zekere groepsdynamiek kan worden benut, ook als aanloop naar

² Dit was als zodanig ook al opgenomen in het Handhavingbeleidsplan 2006

Groningen@Work. Tijdens de voorlichting c.q. de uitkeringsintake wordt aangekondigd dat men met een huisbezoek rekening moet houden. Iedere nieuwe klant krijgt na de voorlichting een map met informatie vanuit het CWI en SOZawe. Daarin zijn o.a. opgenomen "Zo werkt het bij SOZawe" en een flyer over regels van de bijstand en een flyer over huisbezoek.

2.3.2 Standaard huisbezoek

Huisbezoek wordt gebruikt om de juiste woonsituatie (toetsing en controle) of andere rechtmatigheidsaspecten vast te stellen. Het wordt ook ingezet om signalen van zorgbehoefte op te pikken. Is er bijvoorbeeld bijzondere bijstand nodig of ligt een verwijzing naar een (zorg-)instelling (MJD, GGZ e.a.) meer voor de hand? Na de uitkeringsintake wordt een aankondiging gedaan dat er, op afspraak, een huisbezoek zal plaatsvinden.

2.4 Accentverschuiving

De invoering van het standaard huisbezoek vanaf 1 januari 2006 betekende een accentverschuiving naar het begin van het proces (de uitkeringsaanvraag). Het huisbezoek fungeert daarmee ook als preventief instrument. Soms is een bezoek niet meer nodig omdat de aanvraag wordt ingetrokken of afgewezen (bijv. naar aanleiding van de collectieve voorlichting). Met het afleggen van een huisbezoek in combinatie met de invoering van de collectieve voorlichting, was de verwachting dat in meer gevallen onterechte bijstandsverstrekking zou worden voorkomen. Het effect is bijvoorbeeld dat in 2006 minder themacontroles zijn uitgevoerd dan in 2005. Daarnaast ligt het maatschappelijke rendement in het signaleren van de zorgbehoefte bij (potentiële) klanten.

2.5 Opzet huisbezoek

Het huisbezoek heeft een brede opzet en is een primaire taak van de bijstandsconsulent. Het huisbezoek wordt door twee personen afgelegd. De eerste maanden van 2006 is er ondersteuning geweest vanuit de afdeling Rechtshandhaving van de dienst SOZawe door inzet van fraudecontroleurs. Die inzet is gaandeweg verminderd, hetgeen betekent dat in het tweede kwartaal de bijstandsconsulenten het huisbezoek meestal hebben afgelegd.

Training en opleiding consulenten

Vorig jaar hebben alle consulenten van de dienst SOZawe een gerichte training gehad. Daarbij is geoefend met gesprekstechnieken en -tactieken. In koppels en onder deskundige begeleiding zijn in een nagebootste omgeving diverse praktijksituaties nagespeeld. De consulenten hebben gedragsregels meegekregen en noodzakelijke aandachtspunten zijn aan de orde geweest. De consulenten die het huisbezoek verrichten zijn daardoor goed toegerust en geïnstrueerd.

3. Evaluatie standaard huisbezoek

3.1 Resultaat in cijfers

Tot en met mei 2006 zijn er 1323 personen aangemeld voor de collectieve voorlichting (zie tabel 1). In 464 gevallen heeft dit uiteindelijk niet geleid tot een uitkeringsrecht. Deze uitval (35%) ligt in de lijn met de cijfers bij Groningen@Work.

In ruim 200 gevallen is de klant niet op de collectieve voorlichting gekomen (ca. 15%). Ongeveer de helft daarvan is op een later tijdstip alsnog op een van de collectieve voorlichtingen verschenen. Een grote groep (ook rond de 15%) is vervolgens na het bezoek op de collectieve voorlichting afgehaakt. Voor hen is geen intakegesprek gepland bij SOZAWE.

Een fors aantal aanvragen (ca. 20%) wordt vervolgens nog na het intakegesprek afgewezen. Dit op basis van schriftelijke informatie die beschikbaar is gekomen en/of hetgeen in de gesprekken naar voren is gekomen. Het komt ook voor dat mensen alsnog afzien van een bijstandsaanvraag, omdat men bijvoorbeeld inmiddels werk heeft gevonden.

Verder blijkt dat in 4% van de gevallen –door en/of na het huisbezoek– is vastgesteld, dat er geen recht bestaat op de aangevraagde uitkering. In bijna 90% van de gevallen komt er tijdens het huisbezoek niets aan het licht dat van invloed is op de duur en hoogte van de uitkering. In enkele gevallen (<2%) is een zorgbehoefte geconstateerd.

Het merendeel van de huisbezoeken (bijna 60% op een totaal van ca. 800) is afgelegd door bijstandsconsulenten al dan niet in combinatie met consulenten Werk. In 36% van de gevallen heeft de bijstandsconsulent ondersteuning gehad van een fraudecontroleur.

Tabel 1

Collectieve voorlichting, uitval, huisbezoeken en uitkeringsrechten		
aanmeldingen	1323	
niet verschenen	107	107
over	1216	
collectieve voorlichting	1216	

uitval	72	72
over	1144	
intake gesprekken	1144	
uitval	248	248
over	896	
huisbezoek	896	
uitval	37	37
uitkering toegekend	859	
geen uitkering vastgesteld		464

Ombudsman

Bij de Ombudsman van onze gemeente is één klacht binnengekomen over het feit dat tijdens de collectieve voorlichting niet duidelijk is aangegeven wat de rechten en plichten zijn van een klant. Naar aanleiding hiervan is een folder gemaakt die cliënten tijdens de collectieve voorlichting meekrijgen. Verder heeft de ombudsman telefonisch navraag gedaan over huisbezoeken naar aanleiding van meldingen op hun spreekuur. Dit heeft niet geleid tot een procedure.

3.2 Rendement standaard huisbezoek

Heeft het huisbezoek effect gehad? Dat is niet eenduidig vast te stellen. Wat betreft de rechtmatigheid van de uitkering, lijkt er enige toegevoegde waarde; na het huisbezoek zijn er 37 uitkeringen niet toegekend.

De effecten van de zorgcomponent in het huisbezoek zijn moeilijk te meten. Afgaande op wat consultants hierover melden is het nettoresultaat gering. De meeste huisbezoeken leiden derhalve niet tot een aanwijsbare doorverwijzing of een aanvraag om bijzondere bijstand. Van een evident causaal verband tussen het huisbezoek en (extra) toewijzingen aanvraag bijzondere bijstand lijkt geen sprake. Overigens moeten we hierbij opmerken dat zorgaspecten en schuldenproblematiek niet altijd bij het huisbezoek zichtbaar zijn, maar ook na verloop van tijd zichtbaar kunnen worden.

We verwachten ook een preventieve werking van de aankondiging van een huisbezoek. Hoe groot de preventie is, is moeilijk aan te geven. Het

is wel zo dat 15% van de klanten geen uitkeringsaanvraag doet na de collectieve voorlichting.

3.3 Capaciteitsinzet

Vanaf het begin hebben de fraudecontroleurs ondersteuning geleverd. In veel gevallen ging er naast de bijstandsconsulent een fraudecontroleur mee op huisbezoek. Het team Fraudecontrole leverde daarmee een substantiële ondersteuning, die grofweg neerkomt op een capaciteitsbeslag van 3 ft-en.

De fraudecontroleur beschikt over specifieke deskundigheden en dit was –achteraf gezien- in de meeste gevallen niet vereist. Er was geen sprake van een onjuiste opgave van gegevens door de cliënt.

De inzet van deze functionarissen is daarmee onvoldoende doelmatig geweest. Bij de inzet van een fraudecontroleur moet voorop staan dat zijn specifieke deskundigheid gewenst en noodzakelijk is.

4. Conclusie

Het huisbezoek kan een belangrijke functie vervullen bij het voorkomen van misbruik van uitkeringen. Het huisbezoek is tevens van belang om inhoud te geven aan de dienstverlenende en verwijzende functie van de dienst SOZAWE. Op basis van de ervaringen en gegevens van het afgelopen half jaar willen we het huisbezoek anders vormgeven.

Geen standaard huisbezoek meer

Het is moeilijk om exact vast te stellen wat het rendement en de meerwaarde is geweest van het standaard huisbezoek. Als het gaat om het rechtmatig verstrekken van een uitkering, heeft een gericht huisbezoek mogelijk meer effect dan een standaard huisbezoek. Zowel voor de klanten als de medewerkers is een gericht huisbezoek doeltreffender en doelmatiger en draagt het bij aan een goede verstandhouding tussen klant en dienst. Het huisbezoek is gebaseerd op de informatie die we uit het intakegesprek met de klant hebben verkregen. De klant is de maat der dingen.

Signalen

Een gericht huisbezoek kan een effectief instrument zijn. Ons uitgangspunt is dat de klant te goeder trouw is. De cijfers ondersteunen dit. Een huisbezoek zal daarom alleen worden toegepast in situaties die vooraf daartoe dwingen en/of uitnodigen. We gaan het huisbezoek gericht inzetten op basis van risico-analyse (fraude en zorg), signalen en klantprofielen.

Preventie

Het aankondigen van een huisbezoek heeft mogelijk een preventieve werking. We willen deze preventieve werking behouden. We blijven o.a. tijdens de collectieve voorlichting aankondigen dat we mogelijk een huisbezoek brengen. De daadwerkelijke inzet van een huisbezoek kan worden overgelaten aan de professionaliteit van de consulenten (klantmanagers).

Zorg en reïntegratie

Een gericht en aangekondigd huisbezoek kan veel informatie opleveren die anders verborgen was gebleven. De consulent kan een behoefte aan zorg signaleren en een doorverwijzing in gang zetten.

Kennis van de thuissituatie kan ook van belang zijn bij het begeleiden van een klant naar werk of activering. Tijdens een huisbezoek kunnen competenties (b.v. via hobby's) naar voren komen die anders niet als zodanig worden herkend. Belemmeringen in de zin van kinderopvang of zorgtaken worden meer zichtbaar.

Het thema 'zorg en reïntegratie' zal de komende tijd meer aandacht krijgen bij het huisbezoek. In die zin is er sprake van een accentverschuiving. Dat is ook noodzakelijk om straks goed uitvoering te kunnen geven aan de projecten 'Meedoen' en 'Erbij Horen' om zo het uiteindelijke doel te realiseren: Alle Stadjsers actief.

Samenvattend

Het huisbezoek als instrument moet op elk moment in het proces kunnen worden ingezet. We verwachten dat we de effectiviteit, in het belang van de klant, kunnen vergroten wanneer we het huisbezoek niet standaard afleggen maar gericht. Wel willen we de preventieve werking van het huisbezoek blijven behouden door de klanten te informeren dat een huisbezoek tot de mogelijkheden behoort.

Bijlage 1.

JURIDISCH KADER

Juridisch kader huisbezoek

Het huisbezoek heeft nogal wat juridische implicaties. Wanneer mag een (on)aangekondigd huisbezoek plaatsvinden? En hoe zit het met het recht op privacy en het vereiste van proportionaliteit en subsidiariteit? Hieronder wordt hierover de nodige informatie gegeven.

Op 15 september 2006 dient een kort geding bij de rechtbank in Den Haag, waarbij de Staat en 21 gemeenten (waaronder Groningen) zijn gedagvaard, met als voornaamste eis het verbod op huisbezoeken. Eisers zijn van mening dat zowel aangekondigde als onaangekondigde huisbezoeken onrechtmatig zijn omdat – kort gezegd – de Staat hiervoor expliciete wetgeving hadden moeten stellen teneinde een inbreuk op de privacyrechten te mogen

Wet werk en bijstand (WWB)

Op grond van artikel 17 WWB is een bijstandsgerechtigde verplicht aan een huisbezoek mee te werken indien het huisbezoek redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de WWB. Het huisbezoek is één van de in aanmerking komende controlemiddelen. Voor al het overheidshandelen geldt dat het evenredig moet zijn in relatie tot de gestelde doelen. Dit geldt dus ook voor het huisbezoek als controlemiddel.

Proportionaliteit/subsidiariteit

Dit betekent dat in het algemeen verband moet bestaan tussen de aard van de te onderzoeken gegevens en de wijze waarop het onderzoek plaatsvindt. Het overleggen van giroafschriften kan bijvoorbeeld evengoed op het kantoor van de dienst SOZawe. Andere gegevens kunnen beter worden gecontroleerd door een huisbezoek, bijvoorbeeld de woonsituatie.

Van het afleggen van een huisbezoek moet worden afgezien indien het beoogde doel (de verificatie van bepaalde gegevens) op een voor belanghebbende minder ingrijpende wijze kan worden bereikt. Dit noemt men ook wel het subsidiariteitsbeginsel en speelt een belangrijke rol in het kader van de bescherming van de privacy.

Huisrecht en privacy/grondrechten

Een huisbezoek mag niet plaatsvinden tegen de wil van de betrokkene/bewoner. Dat zou namelijk schending van het huisrecht betekenen, zoals dat is neergelegd in artikel 10 Grondwet. Het binnentreden in een woning tegen de wil van de bewoner is alleen in bepaalde gevallen en onder bepaalde voorwaarden mogelijk in het kader van strafrechtelijke onderzoeken (artikel 12 Grondwet).

Hoewel de belanghebbende op grond van het huisrecht kan weigeren om een huisbezoek toe te staan, betekent dit niet dat zo'n weigering geen gevolgen heeft voor zijn uitkering.

Algemene wet op het binnentreden van woningen.

Bij het afleggen van huisbezoeken in het kader van de WWB is een aantal regels van toepassing uit de Algemene wet op het binnentreden van woningen (Stb. 1994, 572). Concreet gaat het om de volgende verplichtingen voor de ambtenaren die een huisbezoek uitvoeren:

- Het zich voorafgaand legitimeren (het college dient ambtenaren daartoe legitimatiebewijzen te verstrekken).
- Het mededelen van het doel van het huisbezoek.
- Het voorafgaand aan het binnentreden daarvoor toestemming vragen aan de bewoner.

In beginsel zal van ieder huisbezoek achteraf een rapport opgemaakt moeten worden met de bevindingen van het huisbezoek.

Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM)

Een onaangekondigd huisbezoek is niet in strijd met artikel 8 EVRM indien dit noodzakelijk is ter verificatie van de in het kader van de inlichtingenplicht van artikel 17 WWB; er is in dat geval sprake van een gerechtvaardigde inbreuk van het recht op privacy.

(On)aangekondigd huisbezoek

Een huisbezoek kan zowel aangekondigd als onaangekondigd plaatsvinden. In de gemeente Groningen worden huisbezoeken in principe aangekondigd. Het maken van een afspraak kan zowel mondeling als schriftelijk plaatsvinden. Reden voor het afleggen van een huisbezoek kan zijn:

- Belanghebbende is ziek of slecht ter been en kan dus niet naar de dienst komen;
- Er zijn signalen van zorg- en ondersteuningsbehoefte;

- Er is een aanvraag voor woninginrichting of een babyuitzet ingediend en de noodzaak daarvoor moet worden vastgesteld;
- Controle van bij de aanvraag verstrekte gegevens omtrent de thuissituatie;
- Nieuwe woonsituatie zoals na een verhuizing;
- Er bestaat of ontstaat onduidelijkheid of twijfel bij de dienst omtrent de woonsituatie of leefvorm.

Een onaangekondigd huisbezoek vindt alleen plaats wanneer er ernstige twijfel bestaat over de juistheid van de door belanghebbende gegeven informatie over de woonsituatie of leefvorm (vermoeden van fraude). Er is dan bijvoorbeeld op grond van een door de dienst verricht onderzoek een sterk vermoeden dat belanghebbende samenwoont terwijl hij als alleenstaande wil worden aangemerkt, of belanghebbende zegt een kamer te verhuren aan een huisgenoot terwijl hij geen kamerhuurcontract en betaalbewijzen kan overleggen, of er is een sterk vermoeden dat belanghebbende zwart werkt in een andere gemeente terwijl hij geen inkomsten/verhuisbericht doorgeeft etc. Het huisbezoek geschiedt dan onaangekondigd om te voorkomen dat belanghebbende de woonsituatie voor het huisbezoek "aanpast". Bij een onaangekondigd huisbezoek is altijd een fraudecontroleur aanwezig.

Gevolgen weigering huisbezoek

Wanneer onduidelijkheid of twijfel bestaat omtrent de woonsituatie of leefvorm en een huisbezoek is nodig om die onduidelijkheid of twijfel weg te kunnen nemen, dan heeft het weigeren van een huisbezoek door belanghebbende consequenties voor de uitkering. Het recht op bijstand kan dan niet worden vastgesteld.

Voordat wordt overgegaan tot afwijzing of beëindiging van bijstand, wordt belanghebbende gewezen op de gevolgen van zijn weigering. Hij krijgt vervolgens de gelegenheid om alsnog toestemming voor een huisbezoek te geven.

Bijlage 2.

STOPLICHTMODEL / ANKER-toets³

Het streven naar gerichtheid vooraf past goed in de lijn van het hoogwaardig handhaven: informeren -, dienst verlenen -, controleren - en sanctioneren op maat. Verder past dit principe in het zogeheten stoplichtmodel zoals dat is beschreven in het Ankermodel dat hier en daar in het land (in de zgh. Suwi-Toonkamers) wordt gehanteerd door het UWV/CWI. De daarin vervatte toets "handhaving en nalevingsbereidheid" gaat namelijk uit van de gedachte dat

- 80% van de aanvragende burgers zich doorgaans aan de regels houdt (groen),
- 15% mogelijk is te kwalificeren als twijfelaar/calculerend (oranje) en
- de rest (5%) het risico van onrechtmatigheid (fraude) aandurft (rood)⁴.

Vanuit dat gezichtspunt is het van belang om vooraf, op basis van een professionele alertheid, een inschatting te maken. Zodat het uitkeringsverstrekken orgaan bij wijze van spreken 80% van de controle-energie kan richten op 20% van het bestand dat in de kleur oranje/rood zit of dreigt te raken.

De vraag is of dit kan worden verwezenlijkt. Tot op zekere hoogte wel. Daarbij kan worden gewerkt met zogeheten risicoprofielen, aangevuld met de professionele alertheid (antenne) die in het handelen van de consultants zit opgesloten.

(Praktijk)profielen

Met behulp van (risico)profielen kan vooraf een inschatting worden gemaakt of een huisbezoek is aangewezen en zelfs kan leiden tot een "succesvol" huisbezoek in termen van rechtmatigheid.

Huisbezoeken aan personen boven de 65 jr. zijn over het algemeen zeer succesvol (zorghema). Ook huisbezoeken aan jongeren onder de 20 jr. leiden tot gemiddeld meer verstrekkingen bijzondere bijstand.

³ Dit model (Analyse van Kansen en Risico's) wordt gebruikt in sommige Bedrijfsverzamelgebouwen (CWI/UWV/gemeente in Suwi-kader) om meer maatgerichte dienstverlening voor de klanten te kunnen leveren; onderdeel is ook de toets handhaving en nalevingsbereidheid. De dienst SOZAWE hanteert in het kader van "Hoogwaardige handhaving" eveneens een stoplichtmodel: groen = reguliere controle traject; oranje: intensieve controle traject en rood: opsporingstraject.

⁴ Oranje en rood zijn mogelijke situaties; niet gesteld kan worden dat 20% van de aanvragers zich daadwerkelijk in de gevarezone beweegt.

Een goed profiel bevat een voorspellende waarde. Leeftijdsprofielen zijn bruikbaar evenals profielen die iets zeggen over de woonsituatie (gezinssamenstelling). Met betrekking tot de definiëring van profielen is er een diversiteit aan mogelijkheden.